

دانشگاه گندی شاپور، کنخه پزشکی پارس

بزشکان ایرانی، برای جمع‌آوری برخی کتابهای پزشکی به علم رفت. جندی‌شاپوریان، افزون بر ترجمه متون، به تألیف آثاری به ویژه در پزشکی و داروسازی همت گماشتند. از این طریق منابعی ارزشمند برای تدریس این علوم به یادگار گذاشتند.^{۱،۲} «ابن الفطی» مورخ مصری در کتاب «تاریخ الحکماء» ذکر می‌کند از تداوم آموزش و پژوهش در گندی‌شاپور، دانش پزشکی به بالندگی رسید و در سال بیستم پادشاهی انوشیروان به فرمان او، پزشکان در گندی‌شاپور از اقصای نقاط گرد هم آمدند و به بحث درباره موضوعات پزشکی پرداختند و میان ایشان مناظراتی انجام شد که بر اساس آنچه ابن الفطی یاد می‌کند، ظاهراً به صورت مکتوب درآمده بود؛ و به عبارت دیگر «نخستین همایش پزشکی جهان» در آن دوران برپا شد.^۳

به تصریح اغلب منابع تاریخ پزشکی دوره اسلامی، این مرکز علمی در انتقال دانش پزشکی یونانی، ایرانی و هندی به عالم اسلام سهم فراوانی داشته است. افتخار ابداع روش درمان بیمارستانی را نیز باید تا اندازه زیادی از آن ایرانیان دانست. به اعتقاد برخی از دانشمندان، بیمارستان گندی‌شاپور اولین بیمارستان آموزشی در تاریخ پزشکی است.^۴ در این سیستم آموزشی، خردمندترین و باتجربه‌ترین پزشک بعنوان رئیس پزشکان مورد احترام بود و «درست‌بد» خوانده می‌شد و سرپرست مدرسه پزشکی و بیمارستان گندی‌شاپور بود. بیمارستانهای دوره اسلامی اغلب بر اساس نمونه‌ها و اصول بیمارستانی گندی‌شاپور ساخته شدند.^۵

این گنجینه‌های ارزشمند باستانی در شمال استان خوزستان و در ۱۷ کیلومتری جنوب‌شرقی شهرستان دزفول در زیر خاک قرار دارند. در پی تسلیح، ساخت‌وساز و حفری‌های غیرمجاز و متعدد در محوطه‌های باستانی جندی‌شاپور و همچنین تحت تأثیر فرایندهای فرسایشی طبیعی، این آثار در معرض آسیب جدی قرار دارند و اگر همچنان مورد بی‌مهری و کم‌توجهی قرار گیرند رو به نابودی خواهند رفت.

با سیاس از زحمات و همکاری جناب آقای دکتر صادقیان، استادیار تاریخ دانشگاه فرهنگیان دزفول و آقای دکتر سیدمحمد حسینی، استادیار رادیوتراپی دانشگاه علوم پزشکی جندی‌شاپور اهواز در تهیه این مطلب.

برای بنا کردن جامعه‌ای مستقر بر خردورزی، لازم است به علم و دانایی میدان داده شود و این گونه بود که از هزاران سال پیش نیاکان ما قدم در راه کسب علم و دانش نهادند. افتخارات عظیم و باشکوه تاریخ تمدن و فرهنگ ایران‌زمین، بیانگر وجود مراکز دانش در انواع علوم بوده است. مراکز برجسته علمی همچون دانشگاه گندی‌شاپور (جندی‌شاپور) در استان خوزستان که در سده سوم میلادی تأسیس شد، شاهدهی بر این مدعاست. دانشگاه باستانی گندی‌شاپور یکی از آثار به‌جای‌مانده در دوران ساسانیان، محلی برای تدریس علوم مختلف از جمله پزشکی، فلسفه، الهیات، ریاضیات، موسیقی، کشاورزی و کشاورزی بود.^۶ در کتاب تاریخ تمدن ویل دورانت آمده است که دانشگاه گندی‌شاپور در عصر خود بزرگترین مرکز علمی- فرهنگی بود به‌طوری‌که دانشجویان و اساتدان از کتاف جهان (مصری، یونانی، هندی و رومی) بدان جا روی می‌آوردند. این مرکز علاوه بر دارا بودن میراث علمی مکتوب ایرانیان، دارای کتابخانه بزرگی از مجموعه آثار علمی یونانی، چینی‌ها و هندی‌ها بود. پس از تعطیل شدن مدرسه دینی و پزشکی مسیحیان نستوری بنام ارفا (رها) توسط امپراطور رومی "ژنون"، بخش بزرگی از آنها به گندی‌شاپور کوچیدند و در آن دانشگاه پذیرفته شدند و ترجمه سریانی‌های آثار یونانی (تغییر بفرما، جالینوس و ارسطو) در طب و فلسفه را به ارمنان آوردند.^۷ Söylemez بیان می‌دارد این مرکز علمی با تأثیرپذیری از جمله‌ای که بر سردر آن حکاکی شده بود به سرآمدی مراکز علمی عصر خود رسید: "ذاتش و فضیلت برتر از شمشیر و قدرت است."^۸

مدرسه پزشکی و بیمارستان گندی‌شاپور در زمان انوشیروان (۵۳۱-۵۷۹ میلادی) به اوج شکوفایی رسید. مدرسه مذکور، که مهم‌ترین مرکز پزشکی عصر به شمار می‌رفت، محیطی برای تجمع دانشمندان با ملیت‌های گوناگون بود. در توصیف این مکان گفته شده است انوشیروان، برزویه و جبرائیل را که هر دو از پزشکان حاذق آن دوران بودند، همراه چند معمار باتجربه، مأمور کرد تا بهترین طرح‌ها را برای بنای آن آماده کنند. این بناها شامل طراحی شطرنجی و دیوارهای بلند، فضاهای بزرگ و درگاه‌های خمیده و هلالی بوده است. در آن دوران به گردآوری و ترجمه متون یونانی، هندی، سریانی و چینی کوشش شد. همچنین برزویه حکیم، رئیس

لغت‌ها به این مقاله از ۲۰۰۵ امتیاز دهید.

کدام مقاله: ۶۶۱۷

شماره پیامک مجله: ۳۰۰۰۷۸۲۸

نحوه امتیازدهی: امتیاز-شماره مقاله

نمونه صحیح امتیازدهی (چنانچه امتیاز شما ۲۰ باشد): ۶۶۱۷-۲۰

References:

1. Soylemez MM. The Jundishapur School, its history, structure, and functions. Am J Islamic Social Sci. 2005;22: 1.
2. Afshar MR. Jundishapur, A Symbol of Intercultural Understanding. Jundishapur J Microbiol. 2012;5:519-20.
3. Azizi MH. Gondishapur School of Medicine: the most important medical center in antiquity. Arch Iran Med. 2008;11:116-9.
4. Shoja MM, Tubbs RS. The history of anatomy in Persia. J Anat. 2007;210:359-78.